

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/103/2025
Identifikačné číslo spisu:	2516206210
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2516206210.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Jozefa Zlochu, v spore žalobcov 1/ B. M., narodeného P., J., 2/ M. W., narodenej P., J., 3/ J. M., narodeného P., T., žalobcovia 1/ až 3/ zast. advokátom JUDr. Vladimírom Fraňom, Nové Mesto nad Váhom, Haškova 18, proti žalovanej W. O., narodenej P., B., zast. advokátom JUDr. Radovanom Ulehlo, Piešťany, Winterova 1744/39, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, pôvodne vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 7C/14/2016, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. septembra 2024 sp. zn. 26Co/51/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanej n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. marca 2023 č. k. 7C/14/2016-676 výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. žalovanej priznal voči žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) a vecne tým, že žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) sa žalobou doručenou okresnému súdu dňa 28. októbra 2016 domáhali, aby súd určil, že spoluvlastnícky podiel žalovanej vo veľkosti 1/2 v pomere k celku na nehnuteľnostiach: pozemok parcela reg. „C“ č. XXXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 469 m² a stavba so súpisným č. XXXX postavená na pozemku parcely reg. „C“ č. XXXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 469 m², zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, pre katastrálne územie B., Obec B., okres B., vedeného na Okresnom úrade Piešťany, katastrálny odbor, patrí do dedičstva po poručiťovi N. M., rod. M., nar. P., zomr. P..

1.2. Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu žalobcov, ktorú urobila žalovaná spornou, súd prvej inštancie uviedol, že z dedičského konania po poručiťovi N. M. (vedeného na Okresnom súde Piešťany pod sp.

zn. 6D/783/2012) vyplýva, že žalobcovia sa nevzdali svojho dedičského nároku, ani dedičstvo neodmietli, takže ako právni nástupcovia N. M. sú oprávnenými subjektmi na podanie žaloby.

1.3. Žalobcovia sa domáhali neplatnosti darovacej zmluvy z 27. júla 2004 z troch dôvodov. Prvým dôvodom bol nedostatok obsahových náležitostí darovacej zmluvy vo vzťahu k špecifikácii nehnuteľností, nakoľko podľa žalobcov zo zmluvy jednoznačne nevyplýva, že predmetom zmluvy je aj dom, ktorý je v zmluve označený len súpisným číslom. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že predmetná zmluva bola predmetom prieskumu zo strany správy katastra v rámci katastrálneho konania. V danom prípade správny orgán nevidel rozpor so zákonom, pokiaľ išlo o obsah zmluvy v časti scudzzenia nehnuteľností, preto vklad spoluvlastníckeho práva v prospech žalovanej povolil. Rozpor so zákonom videl v tej časti, v ktorej sa zmluvné strany dohodli na zriadení vecného bremena, nakoľko vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného užívania nehnuteľností by bolo možné zriadiť len so súhlasom oboch vlastníkov. Keďže súhlas oboch vlastníkov nebol daný, správny orgán rozhodol v súlade s ustanovením § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. v znení účinnom v čase rozhodovania. Súd má za to, že správny orgán dostatočne a v súlade so zákonom, ako aj vôľou strán posúdil obsah darovacej zmluvy. Súpisné čísla sú pridelené len stavbám, preto správa katastra správne vyhodnotila vôľu zmluvných strán, aby predmetom prevodu bol nielen spoluvlastnícky podiel na pozemku, ale aj na stavbe na ňom stojacej. Z uvedeného dôvodu súd nemá pochybnosti o platnosti uvedeného úkonu z hľadiska jeho obsahu.

1.4. Druhý dôvod neplatnosti darovacej zmluvy žalobcovia videli v rozpore s dobrými mravmi. Žalobcovia významnú časť žaloby venovali správaniu sa žalovanej k darcovi N. M. pred uzatvorením darovacej zmluvy a po uzatvorení darovacej zmluvy, následnému nie ľahkému osudu darcu, z ktorého sa stal bezdomovec. V tomto smere navrhli súdu pripojiť niekoľko dôkazov (predovšetkým zápisnice s výpoveďami N. M. a svedkov z konania vedeného pod sp. zn. 6C/213/2008). Žalobcovia napriek poučeniu súdom (pojednávanie z 25. mája 2022) počas celého konania neuviedli jeden argument, pre ktorý by bolo možné považovať darovaciu zmluvu z hľadiska jej obsahu v rozpore s dobrými mravmi. Naďalej sa pridŕžovali argumentácie založenej na údajnom správaní sa žalovanej v rozpore s dobrými mravmi, teda prevzatej z konania vedeného pod sp. zn. 6C/213/2008. Súd poučil žalobcov, že predmetná argumentácia je relevantná len v konaní o vrátenie daru, nakoľko tam súd posudzuje správanie sa obdarovaného voči darcovi po obdržaní predmetu daru (§ 630 OZ), pričom aktívne legitimovaný na podanie žaloby je len darca. V danom prípade žalobcovia boli povinní uviesť argumenty pre neplatnosť právneho úkonu pre rozpor samotného právneho úkonu s dobrými mravmi, čo však žalobcovia neurobili, preto súd na dôkazy predložené za účelom preukázania správania sa žalovanej po obdržaní daru pri rozhodovaní neprihliadal.

1.5. Tretím dôvodom, pre ktorý je podľa žalobcov napadnutá darovacia zmluva neplatná je nedostatok formy podľa § 40 ods. 5 OZ účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Žalobcovia spochybňujú platnosť právneho úkonu z dôvodu, že N. M. trpel vrodenu zrakovou vadou takého charakteru, že nebol schopný oboznámiť sa sám s textom o veľkosti písma, aké obsahuje zmluva. Súd pri vyhodnocovaní dôvodu neplatnosti v prvom rade bral do úvahy skutočnosť, že k podpisu zmluvy došlo pred notárskym úradom za prítomnosti povereného pracovníka, ktorý osvedčil pravosť podpisu scudziteľa. Poverený pracovník nevidel dôvod pre vyhotovenie zmluvy vo forme notárskej zápisnice, čo by bolo dôvodom pre odmietnutie vykonania osvedčenia pravosti podpisu. Z uvedeného súd vyvodil, že N. M. bol podľa povereného pracovníka schopný oboznámiť sa s textom zmluvy alebo bol oboznámený s textom zmluvy prostredníctvom inej osoby.

1.6. Zo znaleckého posudku vyplynulo, že N. M. nebol schopný sa oboznámiť s textom zmluvy s takou veľkosťou písma, akou je zmluva napísaná. Znalecký posudok však nedáva odpoveď na otázku, či by bol N. M. schopný oboznámiť sa s textom zmluvy za použitia optickej pomôcky (s určitými parametrami šošovky). Závery znaleckého posudku sú v rozpore s tvrdeniami ošetrojúcej očnej lekárky N. M., podľa ktorej v psychickej pohode N. M. dokázal prečítať text nablízko. Tento rozpor žalobcovia počas konania neodstránili, pričom tvrdenie očnej lekárky potvrdzuje aj výpoveď svedkyne Q., ktorá vypovedala, že keď N. M. prišiel k nej na návštevu, prečítal si u nej (aj) noviny. Svedok V. Q. tiež potvrdil, že N. M. bol schopný čítať text na obrazovke počítača hoci s väčšou veľkosťou písma. V neposlednom rade denník, ktorý si viedol N. M., je dôkazom toho, že vedel dokázal prečítať (vlastnoručne napísaný) text, keďže vety písal do riadku a chyby v štylizácii, či pravopise si dokázal opraviť. Pokiaľ ide o výpoveď ostatných svedkov, súd nebral do úvahy výpoveď svedka W. M. - brata

N. M. (ktorý podľa výpovede brata nikdy nevidel, ani čítať, ani písať), W. K. (dcéry W. M.) z dôvodu nedôveryhodnosti ich svedeckých výpovedí pre ich negatívny vzťah k žalovanej, ako aj pre ich záujem na výsledku konania. W. M. vlastní druhý spoluvlastnícky podiel na predmetných nehnuteľnostiach, preto má súd za to, že je aj v jeho záujme, aby žalobcovia v konaní boli úspešní. Pokiaľ ide o svedeckú výpoveď svedkyne N., z jej výpovede súd nezistil žiadne nové skutočnosti.

1.7. Kľúčovým svedkom v konaní by bol JUDr. Gavalec, ktorý podľa vyjadrenia žalovanej bol pri všetkých úkonoch (rozumej uzatváraní darovacej zmluvy, späťvzatí vecného bremena). Žalobcovia však znemožnili vykonať dokazovanie výsluchom tohto svedka tým, že ho nezbavili povinnosti mlčanlivosti. A práve tento svedok by sa dokázal vyjadriť k tomu, akým spôsobom bol N. M. oboznámený s obsahom zmluvy. V danom prípade JUDr. Gavalec bol vo vzťahu ku N. M. v postavení jeho advokáta, išlo teda o vzťah klient - advokát, z povahy ktorého vyplýva, že JUDr. Gavalec bol povinný chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak by boli pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nebol by nimi viazaný (§ 18 ods. 1 zákona o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon/).

1.8. V danom prípade žalobcovia zrejme nesprávne pochopili, že nie žalovaná musí preukázať, že boli splnené všetky náležitosti z hľadiska formy právneho úkonu, naopak, oni majú preukázať, že nedošlo k platnému uzatvoreniu zmluvy pre rozpor s § 40 OZ. Bolo na žalobcoch, aby preukázali, že predmetná darovacia zmluva, za ktorej obsah bol zodpovedný advokát, ktorá bola podpísaná N. M. za prítomnosti svojho advokáta a povereného zamestnanca notárskeho úradu, je neplatná pre nedodržanie formy. Žalobcovia vychádzali z premisy, že N. M. nebol schopný sám sa oboznámiť s textom zmluvy, preto pre platnosť zmluvy bolo potrebné vyhotoviť zmluvu vo forme notárskej zápisnice. Tvrdenia žalobcov o praktickej slepote N. M. preukazuje len záver znaleckého posudku (r. 2010), ktorý sa však nijako nevysporiada s rok starým vyjadrením ošetrojúcej lekárky (r. 2009), ktoré je v zásadnom rozpore so závermi znalca. Závery znaleckého posudku mali byť o 10 rokov neskôr potvrdené vyjadrením W. M. (r. 2020), ktorá však nevykonala (už nemohla vykonať) vyšetrenie N. M., ale vychádzala len z obsahu predmetného posudku. Ďalej žalobcovia vychádzali z predpokladu, že všetky orgány, ktoré nejakým spôsobom prišli do kontaktu s N. M., či už ako obvineným, obžalovaným alebo advokát so svojím klientom, notársky úrad s účastníkom; všetci porušili svoje zákonné povinnosti v konaní s N. M., pričom samotný N. M. počas konaní nikdy nenamietal nemožnosť oboznámiť sa s relevantnými listinami. Žalobcovia si boli vedomí, že podstatným svedkom, ktorý by dal jednoznačnú odpoveď na to, či a ako bol N. M. oboznámený s obsahom darovacej zmluvy, je JUDr. Gavalec. Žalovaná tohto svedka považovala za kľúčového, majúceho preukázať jej tvrdenia, žalobcovia však vykonanie tohto dôkazu znemožnili. Nevypočutie svedka JUDr. Gavalca však neposilnilo dôkaznú pozíciu žalobcov, nakoľko ich tvrdenia o porušení ustanovenia § 40 OZ zostali naďalej nepreukázané (non liquet). Naopak, nakoľko JUDr. Gavalec bol poručiteľov advokát, platí predpoklad, že advokát pri zastupovaní svojho klienta zastupoval jeho záujmy, presadzoval a chránil jeho práva, čo v konkrétnom prípade znamená, že vypracoval darovaciu zmluvu v súlade s vôľou klienta a s jej obsahom ho riadne oboznámil. Opak nebol zo strany žalobcov preukázaný.

1.9. Vzhľadom na to, že žalobcovia nepreukázali ani jeden z troch tvrdených dôvodov neplatnosti právneho úkonu - rozpor s § 40 OZ, súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.10. Pokiaľ išlo o sporné výpovede žalovanej v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/213/2008 a tomto konaní z r. 2004, 2009, 2013 a 2019, na ktoré poukazovali žalobcovia 2/ a 3/ prostredníctvom svojej zástupkyne (v tom čase zast. na základe plnej moci podľa č. 1. 136 spisu, pozn. najvyššieho súdu), tak súd z ich obsahu nezistil žiadny významný rozpor. Pokiaľ ide o zápisnicu z roku 2019, kedy pojednávanie bolo už aj zaznamenávané na diktafón, tak tam súd vidí rozpor medzi vyjadrením žalovanej (zvuková nahrávka) a zápisom v zápisnici, čo však nemožno pripísať na úkor žalovanej. Zároveň súd dodáva, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07).

1.11. K argumentácii žalovanej, že aj v prípade, že darovacia zmluva je neplatná, nadobudla spoluvlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním, súd len stručne poznamenal, že v danom prípade absentuje prvok dobromyseľnosti po nepretržitú dobu 10 rokov, keďže vlastnícke právo žalovanej k predmetným nehnuteľnostiam bolo napadnuté žalobou N. M. pre absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy pred uplynutím tejto doby (konanie sp. zn. 6C/213/2008).

1.12. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 3/ rozsudkom z 25. septembra 2024 č. k. 26Co/51/2023-865 výrokom I. odvolanie žalobcu 1/ odmietol; výrokom II. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP; výrokom III. žalovanej priznal voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že v celom rozsahu prebral skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, ktorý dospel k správny skutkovým zisteniam, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre meritórne rozhodnutie, pričom sa vysporiadal s podstatnými argumentmi oboch strán sporu. Zdieľal i právne závery prvoinštančného súdu vo veci, ktorý na vec aplikoval správne zákonné ustanovenia a správne ich aj vyložil, odkázal pritom na písomné vyhotovenie napadnutého rozsudku a podrobné odôvodnenie záverov súdom prvej inštancie. S prihliadnutím na odvolacie argumenty odvolací súd nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvoinštančného súdu o nedôvodnosti podanej žaloby odchýliť.

2.2. Odvolací súd k odvolaniu žalobcu 1/ uviedol, že z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobcovi 1/, resp. jeho právnenému zástupcovi bol rozsudok súdu prvej inštancie doručený dňa 30. marca 2023, lehota na podanie odvolania proti rozsudku začala žalobcovi 1/ plynúť nasledujúcim dňom po jeho doručení, t. j. 31. marca 2023 a jej posledným, 15. dňom, kedy bolo možné podať odvolanie včas, bol deň 14. apríla 2023 (piatok). Žalobca 1/ podal odvolanie až dňa 18. apríla 2023 (utorok), t. j. po uplynutí lehoty na podanie odvolania, teda oneskorene. Na uvedenom závere nič nemení tá skutočnosť, že rozsudok bol právnenému zástupcovi žalobcu 1/ doručovaný opakovane a elektronicky mu bol doručený dňa 3. apríla 2023, keďže podstatné v danej veci je, že rozsudok mu bol v súlade s § 219 ods. 2 CSP doručený už dňa 30. marca 2023, čo potvrdil podpisom na doručení. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolanie podal žalobca 1/ oneskorene, odvolací súd toto odvolanie v súlade s § 386 písm. a) CSP odmietol.

2.3. K odvolaniu žalobcov 2/ a 3/ odvolací súd citujúc § 40 ods. 1 a 5 OZ uviedol, že zmyslom týchto ustanovení je úprava otázky platnosti právnych úkonov so zreteľom na formu. Povinnú písomnú formu zákon vyžaduje predovšetkým pri úkonoch, ktorých predmetom je nehnuteľnosť alebo práva a povinnosti spojené s nehnuteľnosťami. Písomná forma právneho úkonu je dodržaná, ak konajúci, ktorý nie je schopný čítať a písať, je schopný sa oboznámiť s textom a obsahom právneho úkonu pomocou prístrojov alebo špeciálnych pomôcok alebo prostredníctvom inej osoby, ktorú si zvolí, za predpokladu, že je schopný vlastnoručne podpísať listinu.

2.3.1. Ak je fyzická osoba, ktorá nemôže čítať alebo písať, schopná listinu podpísať, na platnosť jej písomného právneho úkonu, ktorý nebol urobený vo forme úradnej zápisnice, sa nevyžaduje, aby sa s obsahom právneho úkonu naozaj oboznámila. Okolnosť, či sa osoba, ktorá nemôže čítať alebo písať, naozaj s obsahom právneho úkonu oboznámi, totiž závisí len od jej rozhodnutia. Podstatné je, aby mala z objektívneho hľadiska možnosť sa s obsahom právneho úkonu oboznámiť, a to buď prostredníctvom prístrojov alebo špeciálnych pomôcok, alebo prostredníctvom inej osoby, ktorú si zvolí. Osoba, ktorá nemôže čítať alebo písať, je teda v zmysle § 40 ods. 5 OZ schopná oboznámiť sa s obsahom právneho úkonu vždy, ak sú prístroje alebo špeciálne pomôcky alebo iná osoba pre ňu spôsobilým prostriedkom poznania obsahu právneho úkonu a ak mala súčasne (reálnu) možnosť využiť tieto prostriedky na poznanie obsahu právneho úkonu. V prípade, že fyzická osoba, ktorá nemôže čítať alebo písať, nevyužije také možnosti, aj keď sa mohla prostredníctvom prístrojov, špeciálnych pomôcok alebo inej osoby zoznámiť s obsahom právneho úkonu, hoci jej v tom (okrem jej nečinnosti) nič nebránilo, nemôže potom táto fyzická osoba (resp. jej právni nástupcovia) dôvodne namietat, že právny úkon nebol urobený vo forme vyžadovanej § 40 ods. 5 OZ.

2.3.2. Písomný právny úkon urobený fyzickou osobou, ktorá nemôže čítať alebo písať, a ktorá je schopná listinu vlastnoručne podpísať (v inej forme ako vo forme úradnej zápisnice), je teda platný, ak sa táto osoba oboznámila alebo sa mohla oboznámiť (ak bola spôsobilá a ak mala na to reálnu príležitosť) s obsahom právneho úkonu prostredníctvom prístrojov alebo špeciálnych pomôcok alebo inej osoby.

2.3.3. Zo znaleckého posudku č. 9/2010 vypracovaného dňa 16. júla 2010 doc. MUDr. Vladimírom Málišom, CSc. (znalcom z odboru zdravotníctva a farmácia, odvetvie oftalmológia) a tiež z odborného stanoviska z 12. októbra 2020 vypracovaného W. M. (oftalmologičkou z U.) vyplýva, že N. M. vzhľadom na pokles zrakové ostrosti v dôsledku vrodenej očnej vady bol schopný sa oboznámiť s

textom s veľkosťou písma 8/6 mm (veľké/malé písmená). Z potvrdenia ošetrojúcej lekárky W. J. zo 17. februára 2009 vyplýva, že N. M. bol schopný v psychickej pohode sa sústrediť, fixovať a prečítať text na blízko. V prejednávanej veci tak bolo z hľadiska skutkového stavu zistené, že N. M. (právny predchodca žalobcov) bol ako osoba zrakovo postihnutá schopný sa oboznámiť s obsahom písomného právneho úkonu, a to za použitia špeciálnych pomôcok alebo v prípade určitej veľkosti písma. Tento záver vyplývajúci z vykonaného dokazovania sa vzťahoval aj na posudzovaný právny úkon.

2.3.4. Ak by sa aj nemohol týmto spôsobom oboznámiť s obsahom zmluvy, mohol a mal využiť na poznanie obsahu zmluvy inú osobu, ktorú by si na tento účel zvolil. Uvedené bolo v konaní tvrdené aj žalovanou, ktorá uvádzala, že pri podpise bol prítomný JUDr. Gavalec. Žalovaná navrhla jeho výsluch v konaní, čo by ozrejnilo, či prostredníctvom tejto osoby došlo k oboznámeniu sa s obsahom písomného právneho úkonu. Žalovaná si tak v rámci procesnej obrany splnila v tomto smere povinnosť označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a navrhla vykonanie dôkazu na preukázanie svojho tvrdenia. K výsluchu JUDr. Gavalca však nedošlo z dôvodov na strane žalobcov, keďže JUDr. Gavalec nimi nebol zbavený mlčanlivosti (§ 23 ods. 1 a 2 zákona o advokácii).

2.4. Podľa odvolacieho súdu zo zisteného skutkového stavu veci je plne odôvodnený záver, že N. M. mal reálnu možnosť sa oboznámiť s obsahom právneho úkonu niektorým zo spôsobov uvedených v § 40 ods. 5 OZ. V prípade, ak tak nepostupoval, nemôže to mať za následok neplatnosť zmluvy podľa § 40 ods. 1 OZ.

2.5. Vo vzťahu k odvolacím námietkam týkajúcim sa neurčitosti zmluvy a konania v rozpore s dobrými mravmi odvolací súd poukázal na závery súdu prvej inštancie s tým, že neurčitosť zmluvy nebola zistená ani odvolacím súdom (z obsahu zmluvy je zrejmé, ktoré nehnuteľnosti boli predmetom prevodu) a taktiež nebol zistený rozpor s dobrými mravmi vo vzťahu k posudzovanému právnomu úkonu. K odvolacej argumentácii snažiacej sa spochybniť platnosť právneho úkonu s prihliadnutím na úmysel darcu v čase podpisu zmluvy je potrebné uviesť, že darovacia zmluva a zmluva o zriadení vecného bremena po právnej stránke spolu nesúvisia, každá z nich je upravená samostatnými ustanoveniami OZ (darovacia zmluva je upravená v § 628 a nasledujúcich OZ a vecné bremená v § 151n a nasledujúcich OZ). Z posudzovanej zmluvy nevyplýva, že by oba právne úkony boli vzájomne podmienené. Oba právne úkony sú navzájom oddeliteľné, sú spôsobilé samostatnej existencie, teda tieto právne úkony obsiahnuté na jednej listine netvorí jeden neoddeliteľný celok.

2.6. Ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. Podľa konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnili podľa § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolatelia namietali svojvoľný postup súdu, ktorý vyústil v nedostatočné vyhodnotenie dôkazov, o zásadnej otázke pre rozhodnutie vo veci ustálil konajúci súd záver v rozpore s dôkazmi nachádzajúcimi sa v súdnom spise, konajúci súd sa nedostatočne zaoberal námietkami žalobcov 1/ až 3/, abscentuje riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je arbitrárne a nepreskúmateľné.

3.2. Žalobca 1/ zdôraznil, že si nie je vedomý oneskorene podaného odvolania voči prvostupňovému rozsudku tak, ako bolo konštatované odvolacím súdom. Na pojednávaní konanom dňa 30. marca 2023 na okresnom súde, na ktorom bol rozsudok vyhlásený, tento nebol doručovaný žiadnemu z prítomných účastníkov. Z uvedeného dôvodu doručenia, ktorou odôvodňoval odvolací súd doručenie prvostupňového rozsudku a od dátumu na nej uvedeného plynutie lehoty na podanie odvolania, sa netýkala doručenia riadne písomne vyhotoveného a súdom podpísaného znenia rozsudku obsahujúceho jeho odôvodnenie. V prípade, ak by tak súd postupoval a na pojednávaní doručoval písomné vyhotovenie rozsudku, tak jednak by toto prevzal aj zástupca účastníkov 2/ a 3/ a jednak by súd nedoručoval rozsudok opakovane prostredníctvom dátovej schránky. Z uvedeného dôvodu žalobca 1/ trvá na včasnom podaní odvolania.

3.3. Žalobcovia 1/ až 3/ sú toho názoru, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd sa nedostatočne zaoberali ich námietkami, nevykonali pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné dôkazy, nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy a z toho dôvodu v rozhodnutiach odvolacieho, ako aj prvostupňového súdu existuje nesúlad medzi závermi súdov a skutkovými zisteniami.

3.4. Žalobcovia 1/ až 3/ majú za to, že odvolací súd, ako aj okresný súd absolútne bezdôvodne spochybnili podstatné skutočnosti, ktoré sú v danej veci rozhodujúce, ktoré sú základom neplatnosti právneho úkonu definovanými v § 40 ods. 6 OZ (v čase vykonania neplatného právneho úkonu § 40 ods. 5 OZ), a ktoré je na základe objektívnych skutočností potrebné považovať za nesporné skutočnosti. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné v konaní zamerať dokazovanie na tieto rozhodujúce skutočnosti vychádzajúce z gramatického výkladu príslušného paragrafového znenia: - či mohol N. M. darovaciu zmluvu z 27. júla 2004 prečítať - či sa oboznámil s jej obsahom pomocou špeciálneho prístroja alebo špeciálnej pomôcky - či sa oboznámil s jej obsahom prostredníctvom inej osoby, ktorú si na ten účel zvolil - či ju bol schopný vlastnoručne podpísať.

3.5. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že bolo preukázané výlučne to, že N. M. predmetnú darovaciu zmluvu nebol schopný prečítať, a že ju bol schopný iba vlastnoručne podpísať. Tieto skutočnosti je možné považovať za nesporné. Zostávajúce dve oblasti, ktorými by sa neplatnosť tohto právneho úkonu vylúčila, zostali aj po vykonanom dokazovaní sporné, teda sa nepreukázali. Prvostupňový súd však zistené skutočnosti úplne prekrútil a odvolací súd sa uvedeným rozporom nedostatočne venoval. Skutočnosť, že N. M. bol od narodenia postihnutý zrakovou vadou, je nepochybná. Do konania boli zo strany žalobcov predložené viaceré listinné dôkazy, v zmysle ktorých je nepochybné, že N. M. mal vrodenú očnú chybu rotatornynystagmus, teda poruchu motilitybulbov, pri ktorej sa obe oči pohybujú súčasne v záškľboch a tiež vrodenú refrakčnú chybu a astigmatizmus mixtus a aj napriek okuliarom jeho zraková ostrosť zodpovedala kategórii sociálne slepý.

3.6. V konaní boli vykonané aj dôkazy priamo smerujúce k tomu, že N. M. nebol schopný, nevedel a nedokázal prečítať text darovacej zmluvy z 27. júla 2004, a to znalecký posudok Doc. MUDr. Vladimíra Máliša, CSc., znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie oftalmológia č. 9/2010, v zmysle ktorého je nepochybné, že darovacia zmluva, ako aj návrh na vklad do katastra sú listiny písané strojovým písmom o veľkosti písma 3 mm veľké písmeno a 2 mm malé písmeno, pričom N. M. vzhľadom na svoju vrodenú zrakovú vadu pokles zrakovkej ostrosti na mieru 10 % normálnej ostrosti nemohol prečítať text a oboznámiť sa s jeho obsahom, pričom pri jeho aktuálnej zrakovkej funkcii, zrakovkej ostrosti musel by byť text písaný veľkosťou písma 8 mm veľké písmeno a 6 mm malé písmeno. Uvedené potvrdila aj W. M. vo svojom odbornom stanovisku z 12. októbra 2020, že N. M. nemohol prečítať text darovacej zmluvy a návrhu na vklad od katastra nehnuteľností. Z týchto dôkazov je nepochybné, že N. M. nebol schopný text darovacej zmluvy prečítať, teda, že nebol schopný sa s ním sám oboznámiť. Aby mal N. M. možnosť sa s textom zmluvy oboznámiť, aby ho teda vedel prečítať, musel by byť na základe uvedených skutočností tento text písaný písmom 3x väčším, ako bol písaný.

3.7. N. M. bol osoba, ktorá nedokázala text darovacej zmluvy z 27. júla 2004 a text návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, ako aj jeho čiastočné späťvzatie, prečítať. Dôvod neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40 ods. 6 (pôvodne ods. 5) OZ je tým naplnený. Na to, aby mohol prvostupňový súd žalobu zamietnuť aj napriek preukázanej objektívnej neschopnosti N. M. text zmluvy prečítať a oboznámiť sa s ním, musel počas vykonávaného dokazovania mať nepochybne preukázané, že N. M. sa s obsahom textu zmluvy oboznámil za pomoci špeciálnej pomôcky. Dokázanie tejto skutočnosti prislúchalo predovšetkým žalovanej strane, pričom táto sa v rámci dokazovania obmedzila v tejto súvislosti iba na konštatovanie, že N. M. používal pri úradných veciach lupu, že túto nosil stále so sebou, že ju mal mať aj pri podpise darovacej zmluvy a pri podpise čiastočného späťvzatia návrhu na vklad do katastra nehnuteľností. Žiadne iné dokazovanie za týmto účelom vykonané nebolo. Je ale paradoxné, že aj napriek tomu, teda bez vykonaného dokazovania v tomto smere, mal súd za to, že pri úkone bola použitá N. M. špeciálna pomôcka, ktorá mu umožnila prečítať text zmluvy a návrhu na vklad.

3.8. Jediné pomôcky, ktoré uľahčovali N. M. pri jeho zrakovej vade existenciu, a ktoré používal a ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, boli okuliare a osobný počítač. Čo sa týka okuliarov, podľa svedeckých výpovedí N. M. používal okuliare iba na zlepšenie priestorovej orientácie, avšak nie na čítanie. Okuliare mu schopnosť čítať neuľahčovali. Čo sa týka osobného počítača, tak tento používal na čítanie a písanie vďaka špeciálnemu programu pre slabozrakých, ktorý na písanie používal potrebnú veľkosť písma, a ktorý mal hlasový výstup napísaného textu. Žiadna iná pomôcka v konaní preukázaná

nebola a žiadna z týchto pomôcok nebola použitá pri oboznámení sa N. M. s obsahom a textom darovacej zmluvy. Nič iné z vykonaného dokazovania nevyplývalo, preto sa dovolatelia čudujú úvahám a záverom súdu.

3.9. Pokiaľ by aj súd chcel uznať použitie lupy N. M., resp. inej pomôcky, musel by túto fyzicky mať a podrobiť skúmaniu, ktorého účelom by bolo preukázanie skutočnosti, že je to práve taká potrebná pomôcka, ktorá dokáže osobe s hendikepom, ktorým trpel N. M., umožniť prečítať text konkrétnej zmluvy písanej konkrétnou veľkosťou písma. Nič také nebolo preukazované. Uvedené nebolo zo strany žalobcov uznávané ako nesporné, preto bez ďalšieho dokazovania nemôže byť dôkazom v ich neprospech.

3.10. Na to, aby mohol prvostupňový súd žalobu zamietnuť aj napriek preukázanej objektívnej neschopnosti N. M. text zmluvy prečítať a oboznámiť sa s ním, musel počas vykonávaného dokazovania mať nepochybne preukázané, že N. M. sa s obsahom textu zmluvy oboznámil za pomoci inej osoby, ktorú si zvolil. Ani táto skutočnosť nebola v konaní preukázaná žiadnym z vykonaných dôkazov.

3.11. Aj napriek tomu mal súd za to, že touto osobou bol JUDr. Gavalec. Ustanovenie § 40 ods. 6 (pôvodne ods. 5) Občianskeho zákonníka vyžaduje, aby táto osoba, prostredníctvom ktorej sa oboznamuje s obsahom právneho úkonu, teda v danom prípade s textom zmluvy, bola osoba na tento účel zvolená. Platnosť právneho úkonu vykonaného osobou, ktorá sa objektívne sama nevie s textom zmluvy oboznámiť, preto v zmysle príslušného zákonného ustanovenia vyžaduje, aby naplnenie tejto zákonnej požiadavky platnosti aj z právneho úkonu vyplývalo. Z darovacej zmluvy z 27. júla 2004 to však vôbec nevyplýva. Podľa názoru súdu mal JUDr. Gavalec zmluvu aj pripravovať. Táto skutočnosť nebola v konaní preukázaná. Jednak je vôbec sporné konštatovanie žalovanej, že text zmluvy mal JUDr. Gavalec sám pripravovať. Pochybné je to z viacerých dôvodov. Jednak o tom, kto vyhotovil darovaciu zmluvu, sú viaceré verzie, pričom verzie samotnej žalovanej sú si vzájomne protirečiacie. Údajne si mal text zmluvy, a teda zmluvu samotnú pripraviť na počítači sám N. M., a to podľa zmluvy, ktorou on darom nadobudol svoj spoluvlastnícky podiel od svojich rodičov. Za pomoci počítača so slepeckým programom, ktorý používal, by to možné bolo a tiež tomu nasvedčuje aj skutočnosť, že zmluva obsahuje právne nedostatky, teda súhlas spoluvlastníka, ktorý má predkupné právo, so zriadením vecného bremena, ktoré nedostatkami v čase, keď N. M. nadobúdala podiel od rodičov nedostatkami zákonnými neboli. To tiež nasvedčuje tomu, že zmluvu nepripravoval JUDr. Gavalec, nakoľko je predpoklad, že ako advokát by sa uvedených nedostatkov nedopustil. Je možné, že N. M. sa s JUDr. Gavalcom ohľadne samotného právneho úkonu mohol radiť, resp. rozprávať, ale neznamená to, že túto debatu viedli nad konkrétnym textom darovacej zmluvy pri jej podpise zo strany N. M.. Otázka autorstva zmluvy a tým aj jednej z možností oboznámenia sa s jej textom zo strany N. M. nebola v konaní ustálená. O pochybnosti, či JUDr. Gavalec bol tou zvolenou osobou, svedčia aj viaceré protichodné vyjadrenia žalovanej, viď vyššie a tiež samotné vyjadrenie N. M., ktorý ako žalobca v pôvodnom konaní sp. zn. 6C/213/2008 nikde túto skutočnosť neuvádzal a doslova sám túto skutočnosť popieral. Na tom nič nezmení, nemôže zmeniť, keby aj bol JUDr. Gavalec pri podpise darovacej zmluvy N. M. prítomný. Samotná prítomnosť tejto osoby pri podpise nepredstavuje oboznámenie sa s obsahom právneho úkonu, ako to vyžaduje § 40 ods. 6 Občianskeho zákonníka, resp. nepredstavuje zvolenie tejto osoby na tento účel.

3.12. Skutočnosť, že JUDr. Gavalec mal byť advokátom N. M. nebola nikdy v konaní zo strany žalobcov uznaná ako nesporná, žalobcovia vždy na úkor tejto teórie uvádzali to, že JUDr. Gavalec bol advokátom žalovanej. Ani samotná žalovaná nikdy netvrdila, že pri spisovaní darovacej zmluvy bol JUDr. Gavalec advokátom N. M., vždy iba uvádzala, že bol prítomný. K otázke spornosti pôvodu, teda autorstva darovacej zmluvy sa dovolatelia vyjadrovali vyššie a tiež táto spornosť nasvedčuje v neprospech teórie, ktorú do konania vniesol okresný súd. Na tom nemôže nič zmeniť ani to, že k výsluchu JUDr. Gavalca nedošlo z dôvodu, že žalobcovia na to nedali súhlas, ako sa to snažil v neprospech žalobcov vyhodnotiť okresný súd. Udelenie súhlasu zo strany žalobcov bolo ich právo, ktoré nie je možné voči nim žiadnym spôsobom vynucovať a z ich rozhodnutia vyvodzovať akékoľvek dôsledky a už vôbec nie dôsledky v ich neprospech.

3.13. Za účelom ustálenia svojich úvah o možnosti N. M. oboznámiť sa s textom darovacej zmluvy okresný súd do konania vniesol teóriu o podpise zmluvy na notárskom úrade za prítomnosti pracovníka notárskeho úradu osvedčujúceho pravosť podpisu, pričom podľa názoru súdu má táto skutočnosť preukázať schopnosť N. M. oboznámiť sa s textom zmluvy buď ním samotným alebo prostredníctvom

inej osoby. Osvedčenie pravosti podpisu nie je osvedčenie právnej skutočnosti. Pracovník notárskeho úradu pri osvedčení podpisu osoby osvedčuje iba jej totožnosť a nič iné. Neosvedčuje to, že sa podpisujúca osoba s obsahom právneho úkonu oboznámila a ani to, že ju niekto oboznámil. Pokiaľ sa N. M. vedel podpísať, čo sa vedel a ak sa na vyznačené miesto na zmluve podpísal, pracovník notárskeho úradu nemal dôvod osvedčenie pravosti jeho podpisu nevykonať. Keďže N. M. bol osoba, ktorá bola postihnutá zrakovou vadou, nedokázala text zmluvy prečítať, tak uvedené svedčí iba o tom, že N. M. na notárskom úrade pri podpisovaní darovacej zmluvy nikto s textom zmluvy neoboznamoval a ani N. M. nepoužil žiadnu špeciálnu pomôcku.

3.14. Dôvody absolútnej neplatnosti právneho úkonu je podľa názoru dovolateľov možné aplikovať aj na platnosť právneho úkonu návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, ako aj právneho úkonu späťvzatia návrhu na vklad vecného bremena. Vyššie uvedené skutočnosti by bolo možné aplikovať aj na tieto právne úkony, naviac nedostatok vážnosti, zrozumiteľnosti a úmyslu pri späťvzatí návrhu na vklad vecného bremena je evidentný a nepochybný aj z toho, že v konaní sp. zn. 6C/213/2008 bol sám p. N. M. pôvodným žalobcom.

3.15. Prvostupňový súd vyslovil úvahu o tom, že vzhľadom na skutočnosť, že predmetná darovacia zmluva, ako aj vklad do katastra a tiež jeho čiastočné späťvzatie považuje za úkony platné, nakoľko tieto vyvolali vecnoprávne účinky, a tým bola ich platnosť deklarovaná. S uvedeným konštatovaním nemožno súhlasiť, pretože katastrálny odbor posudzuje konkrétny právny úkon iba z hľadiska obsahovej platnosti, teda z hľadiska, či právny úkon spĺňa tie obsahové náležitosti, ktoré pre vyvolanie vecnoprávných účinkov sú predpokladané, a ktoré predstavujú základné predpoklady a náležitosti tohto právneho úkonu.

3.16. Podľa dovolateľov si treba uvedomiť, že katastrálny odbor, pokiaľ boli jeho pracovníci prítomní pri podpisovaní čiastočného späťvzatia návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, museli vzhľadom na zakovú vadu N. M. mať vedomosť o tom, že na vyvolanie vecnoprávných účinkov splnenie základných náležitostí právneho úkonu nemôže byť dostatočné.

3.17. Žalobcovia žalobou poukazovali na neplatnosť darovacej zmluvy ako právneho úkonu aj z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi podľa nich vyplýval jednak z vyššie uvedených skutočností, ale predovšetkým zo skutočnosti, že právny úkon, ktorým sa scudziteľ pôvodne zbavuje svojho jediného majetku, avšak iba so súčasným zriadením vecného bremena, sleduje účel, ktorým je scudziteľovi garantovať právo zodpovedajúce vecnému bremenu, v tomto prípade v podstate totožné právo aké mal ako vlastník, teda nehnuteľnosti užívať. Vzájomnosť týchto skutočností je vedome a úmyselne sledovaná a zamýšľaná. Pokiaľ však vzíde zo zriadenia vecného bremena, tak dochádza ku zmareniu úmyslu sledovanému najmä osobou, ktorá sa svojho vlastníctva vzdáva. Takýto právny úkon je potom neplatný, zvlášť keď k tomu dôjde za súčasných pochybností o tom, či táto osoba o tom vôbec vedela a chcela tento následok dosiahnuť. O to vážnejší rozpor s dobrými mravmi sa jedná za situácie, keď ide o osobu, ktorá je zrakovo postihnutá, a pri ktorej je bez nespochybniteľného splnenia špeciálnych zákonných predpokladov obava, že sa s obsahom právneho úkonu oboznámila.

3.18. Dovolateľa navrhli, aby najvyšší súd v zmysle § 449 ods. 1 a 2 CSP rozhodnutie odvolacieho súdu a súčasne rozsudok okresného súdu zrušil.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcov 1/ až 3/ nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ až 3/ je potrebné zamietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť

dovoláním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

9. Dovolatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (napr. sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/205/2017, 8Cdo/73/2017, 3Obdo/1/2017).

11. Žalobca 1 / v rámci dovolania podaného spolu s dovolateľmi 2 / a 3 / podľa § 420 písm. f) CSP osobitne uvádzal, že trvá na včasnom podaní odvolania, nie je si vedomý jeho oneskoreného podania, ako to konštatoval odvolací súd. Podľa neho na pojednávaní dňa 30. marca 2023 na okresnom súde, na ktorom bol rozsudok vyhlásený, tento nebol doručovaný žiadnemu z prítomných účastníkov, preto ani doručienka sa netýkala doručenia riadne písomne vyhotoveného a súdom podpísaného znenia rozsudku s odôvodnením. Pokiaľ by súd na pojednávaní doručoval písomné vyhotovenie rozsudku, toto by prevzal aj zástupca účastníkov 2 / a 3 / a súd by nedoručoval rozsudok opakovane prostredníctvom dátovej schránky. Z uvedeného dôvodu žalobca 1 / trvá na včasnom podaní odvolania (bližšie pozri bod 3.2. tohto rozhodnutia). Z uvedeného dovolací súd vyvodil námietku žalobcu 1 / voči nesprávnemu procesnému postupu odvolacieho súdu, ktorý podľa dovolateľa nesprávne posúdil včasnosť ním podaného odvolania a na tomto základe jeho odvolanie odmietol.

12. Pod pojmom procesný postup sa rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, či 6Cdo/90/2012). Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ešte pred účinnosti CSP bol tiež záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví, resp. odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, prípadne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/41/2000, 4Cdo/20/2001, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/142/2013, 3Cdo/98/2015).

13. Vzhľadom na uvedené vo vzťahu k vyššie uvedenej námietke dovolateľa (žalobcu 1 /) týkajúcej sa

nesprávneho procesného postupu spočívajúceho v tom, že odvolací súd odmietol jeho odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodu, že bolo podané oneskorene (§ 386 písm. a) CSP), hoc na to podľa dovolateľa neboli splnené podmienky, dovolací súd sústredil svoju pozornosť na obsah súdneho spisu a argumentáciu dovolateľa vzťahujúcu sa k včasnosti ním podaného odvolania.

14. Podľa § 362 ods. 1 CSP odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

14.1. Podľa § 362 ods. 2 CSP odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom súde.

14.2. Podľa § 362 ods. 3 CSP odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty podľa odseku 1 preto, že odvolateľ sa spravoval nesprávnym poučením súdu o lehote na podanie odvolania. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia.

14.3. Podľa § 362 ods. 4 CSP odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané na nepríslušnom súde preto, že odvolateľ sa spravoval nesprávnym poučením o súde príslušnom na podanie odvolania. To platí aj vtedy, ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o súde príslušnom na podanie odvolania.

14.4. Podľa § 219 ods. 2 CSP rozsudok sa vyhlasuje spravidla hneď po skončení pojednávania, ktoré vyhláseniu predchádzalo. Ak to nie je možné, súd na vyhlásenie rozsudku odročí pojednávanie najdlhšie na 30 dní; v takom prípade súd doručí rozsudok prítomným stranám na pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený; neprítomným stranám ho odošle najneskôr do troch dní. Ustanovenia o odročení pojednávania sa v tomto prípade nepoužijú.

15. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že na pojednávaní dňa 28. februára 2023 (č. l. 637 a nasl. spisu) okresný súd odročil pojednávanie na deň 30. marca 2023 o 14.30 hod. za účelom verejného vyhlásenia rozsudku. Ďalej nepochybne vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie bol vyhlásený na pojednávaní dňa 30. marca 2023 (č. l. 694 a nasl. spisu), kedy bol žalobcovi 1/ (dovolateľovi) prostredníctvom jeho právneho zástupcu aj doručený v súlade s § 219 ods. 2 CSP listinne, čo vyplýva z doručky podpísanej právnym zástupcom žalobcu 1/ JUDr. Vladimírom Fraňom, advokát (pozri č. l. 695 spisu). Zákonná lehota na podanie odvolania začala dovolateľovi plynúť 31. marca 2023, t. j. v deň nasledujúci po dni doručenia predmetného rozsudku, pričom posledným dňom zákonnej 15-dňovej lehoty na včasné podanie odvolania bol 14. apríl 2023 (piatok, pracovný deň). Z obsahu spisu dovolaciemu súdu vyplynulo, že žalobca 1 / podal odvolanie (č. l. 708 a nasl. spisu) elektronickou formou podpísané elektronickým podpisom dňa 18. apríla 2023 (pozri potvrdenie o odoslaní č. l. 712 spisu), t. j. zjavne po uplynutí zákonom stanovenej 15-dňovej lehoty na podanie odvolania (§ 121 ods. 1, ods. 2 a § 362 ods. 1 CSP).

15.1. Napokon zo spisu vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie bol na pojednávaní dňa 30. marca 2023 doručovaný v súlade s § 219 ods. 2 CSP listinne a j žalobcom 2 / a 3 / (tiež dovolateľom) prostredníctvom ich zástupkyne F. M. (plná moc založená na č. l. 136 spisu), čo vyplýva z doručky podpísanej zástupkyňou žalobcov 2/ a 3/ (pozri doručku na č. l. 695 spisu).

15.2. Je tak zrejmé, že argumentácia dovolateľa o nesprávnom posúdení včasnosti ním podaného odvolania odvolacím súdom je v rozpore so súdnym spisom, keď podľa č. l. 695 súdneho spisu vyplýva doručenie rozsudku súdu prvej inštancie dňa 30. marca 2023 žalobcovi 1/ (aj žalobcom 2/ a 3/) a z č. l. 708 a nasl. spisu vyplýva podanie odvolania dňa 18. apríla 2023, zjavne po lehote na odvolanie, ktorá uplynula žalobcovi 1/ dňa 14. apríla 2023. Z obsahu spisu tak nevyplýva nesprávnosť posúdenia včasnosti podaného odvolania žalobcom 1/ odvolacím súdom. Pre úplnosť dovolací súd ešte odkazuje na § 105 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd doručuje písomnosť na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu; tým nie je dotknutá povinnosť súdu doručovať písomnosť do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu.

16. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd nemohol akceptovať námietku dovolateľa, žalobcu 1/ o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu pri posudzovaní včasnosti ním podaného odvolania a odmietnutí jeho odvolania. Uvedená dovolacia námietka nemá oporu v súdnom spise, z ktorého nevyplýva nesprávny procesný postup odvolacieho súdu (ani súdu prvej inštancie) a nepochybne vyplýva, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo dovolateľom, žalobcom 1/ podané oneskorene. Dovolací súd tak po preskúmaní postupu odvolacieho súdu (aj súdu nižšej inštancie), ktorý

predchádzal vydaniu jeho rozhodnutia vo výroku I. o odmietnutí žalobcom 1/ podaného odvolania z dôvodu, že bolo podané oneskorene (§ 386 písm. a) CSP), dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu práva žalobcu 1/ na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto v tejto časti je dovolanie dovolateľa, žalobcu 1/ neprípustné a je potrebné ho odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Vo vzťahu k ďalším námietkam, ktoré v dovolaní uplatnil žalobca 1/ podľa § 420 písm. f) CSP spolu s dovolateľmi 2/ a 3/ dovolací súd zdôrazňuje, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytnúť príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); (sp. zn. II. ÚS 70/2017). Námietky, ktoré dovolateľ neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Preto dovolací súd na námietky žalobcu 1/ v súvislosti s vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP prihliadnuť nemohol. Žalobca 1/ neopodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd preto jeho dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné odmietol.

17.1. V tejto súvislosti dovolací súd pre úplnosť zdôrazňuje zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ (práva patria iba bdelym), ktorá zásada subjekty právneho vzťahu poníma ako emancipovaných jedincov, ktorí sa musia aktívne pričiniť o to, aby ich práva boli rešpektované a chránené, a nie sa spoliehať na eventualitu paternalistického postoja štátu. Žalobca 1/ ako dovolateľ sa aj uvedeným spôsobom, svojou nečinnosťou a prístupom s ohľadom na svoje zákonné procesné práva (CSP) pripravil o možnosť uplatnenia riadneho opravného prostriedku/odvolania a tým posúdenia odvolacím súdom ním namietaných väd konania a zákonnosti rozhodnutia okresného súdu, ktoré vzhľadom na vyššie uvedené v dovolacom konaní už uplatniť nemohol.

18. Žalobcovia 2/ a 3/ v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietali svojvoľný postup súdu, ktorý vyústil v nedostatočné vyhodnotenie dôkazov. Podľa dovolateľov konajúci súd o zásadnej otázke pre rozhodnutie vo veci ustálil záver v rozpore s dôkazmi nachádzajúcimi sa v súdnom spise a nedostatočne sa zaoberal námietkami žalobcov, absenteje riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorý je arbitrárny a nepreskúmateľný.

19. Žalobcovia 2/ a 3/ absenciu riadneho odôvodnenia, arbitrárnosť (svojvoľnosť) a nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia formulovali všeobecne vo väzbe na dokazovanie.

19.1. K námietke nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosti) dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

19.2. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu a dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (aj rozsudku súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie, spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej

štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené, či arbitrárne. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcov 2/ a 3/ na spravodlivý proces.

19.3. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Z obsahu odôvodnenia preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov, na ktoré aj odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil, v porovnaní so súdom prvej inštancie, na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch.

19.4. Keďže odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie stotožnil, treba jeho dôvody posudzovať v kontexte s dôvodmi uvedenými v rozsudku okresného súdu, s ktorým vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

19.5. V dôvodoch rozsudku odvolací súd podrobne vysvetlil, prečo potvrdil ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba zamietnutá a vyjadril sa k rozhodujúcej argumentácii odvolateľov (žalobcov 2/ a 3/) uplatnenej v odvolaní ohľadom vytýkaných nesprávnych skutkových zistení súdu prvej inštancie (bod 55. až 59. napadnutého rozsudku). Odvolací súd uviedol ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobcov 2/ a 3/. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, nevyplýva nedostatočnosť, či arbitrárnosť (svojvoľnosť) alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil a pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu (námietky) dovolateľov.

19.6. Napokon odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05, aj judikatúra EŠLP vid' vyššie).

19.7. Skutočnosť, že dovolatelia sa nestotožňujú s názorom odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Skutočnosť, že sa dovolatelia nestotožňujú s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, rozsahom a výsledkom vykonaného dokazovania, nezakladá dôvodnosť podaného dovolania. Aj stabilná rozhodovacia prax ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok.

19.8. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba sudy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie sporu túto vadu zmatečnosti nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje,

nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

19.9. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd môže len konštatovať, že všeobecne formulovaná námietka dovolateľov o nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu neobstoí, preto dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalobcov 2/ a 3/ namietajúcich vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu je síce v tejto časti prípustné, ale nie je dôvodné, pretože táto vada dovolacím súdom zistená nebola.

20. Dovolatelia v dovolaní tiež spochybňujú vykonané dokazovanie (jeho hodnotenie) a zistenie skutkového stavu a navodzujú vlastné hodnotenie smerujúce k založeniu svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore, keď právny úkon (darovacia zmluva) je podľa nich neplatný a súdy mali vykonať dokazovanie v nimi naznačenom smere (k tomu pozri bližšie bod 3.4. tohto rozhodnutia), pričom tvrdia, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo nesprávnym vyhodnotením dokazovania, nesprávnym zistením skutkového stavu a tým, že odvolací súd nevzal do úvahy nimi namietané skutočnosti.

20.1. Uvedená námietka dovolateľov týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom nie je spôsobilou založiť prípustnosť dovolania a nemožno ju považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Súdna prax najvyššieho súdu je jednotná a konštantná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

20.2. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V tomto prípade však dovolanie na takýchto argumentoch nestálo a súd ex officio takéto vady nemôže zisťovať.

20.3. Námietka dovolateľov založená na tvrdení, že súdy nižšej inštancie vyhodnotili nesprávne dôkazy v súvislosti so záverom o ne/platnosti darovacej zmluvy a navodzovaní vlastného hodnotenia smerujúceho k podpore svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore, že darovacia zmluva je neplatná a z toho dôvodu nehnuteľnosť, ktorá bola jej predmetom, patrí do dedičstva po zosnulom poručiťovi, nemôže byť opodstatnená. V reakcii na uvedené dovolací súd pripomína, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany a ich hodnotenie dôkazov za pravdivé a relevantné. Podľa názoru odvolacieho súdu uvedená námietka dovolateľov predstavuje ich prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov, skutkovým a právnym záverom, keď sa dovocatelia bez ďalšieho nestotožňujú so záverom súdov nižšej inštancie opierajúcim sa o zistený skutkový stav veci, že zosnulý poručiťel N. M. mal reálnu možnosť sa oboznámiť s obsahom právneho úkonu (darovacej zmluvy) niektorým zo spôsobov uvedených v ustanovení § 40 ods. 5 OZ. V prípade, ak tak nepostupoval, nemôže to mať za následok neplatnosť zmlúv podľa ustanovenia § 40 ods. 1 OZ (k tomu pozri body 48. až 57. rozsudku odvolacieho súdu a bod 50. rozsudku súdu prvej inštancie). Súdy

nižšej inštancie uzavreli, že žalobcovia nepreukázali neplatnosť právneho úkonu - darovacej zmluvy, preto žalobu žalobcov 1/ až 3/ ako nedôvodnú zamietli. Uvedené nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP, ale nespokojnosť žalobcov so samotným výsledkom predmetného sporu.

20.4. Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie, ktoré bolo akceptované aj zo strany odvolacieho súdu konštatujúc odvolacím súdom prebratie skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a jeho správne skutkové zistenia vo väzbe na skutočnosť právne rozhodné pre meritórne rozhodnutie a vysporiadanie sa s podstatnými argumentmi oboch sporových strán (bod 47. rozsudku odvolacieho súdu) vrátane žalobcami tvrdenej neplatnosti (neurčitosti) darovacej zmluvy aj z dôvodu rozporu s dobrými mravmi (body 41. rozsudku súdu prvej inštancie a 58. rozsudku odvolacieho súdu), nevykazuje nedostatky a dostatočne odôvodňuje skutkové a právne závery potvrdené odvolacím súdom. Dovolací súd nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov, či zrejmejšieho omylu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znamenali porušenie práva dovolateľov na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu vrátane rozsudku odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie nevyplýva, preto prípustnosť (a ani dôvodnosť) dovolania v tejto časti nie je daná a dovolanie v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

21. Nad rámec vyššie uvedeného dovolací súd považuje za potrebné osobitne zareagovať na námietku dovolateľov, že v ich neprospech nemohol súd vyhodnotiť, že neudelili súhlas na výsluch JUDr. Gavalca (pozri bod 3.12. tohto rozhodnutia). Predmetná námietka je absurdná a zakladá sa na nepochopení inštitútu dôkazného bremena a bremena tvrdenia, ktoré zatťažuje žalobcov ako pánov sporu (dominus litis). Samotné využitie práva neudeliť súhlas na výsluch právneho zástupcu (zbavenie jeho mlčanlivosti) v posudzovanom spore okresný súd neposudzoval v neprospech žalobcov 2/ a 3/, ale v neprospech žalobcov však z hľadiska taktiky vedenia súdneho vyznelo ich rozhodnutie neudeliť súhlas na výsluch JUDr. Gavalca ako svedka. Nevypočutie svedka JUDr. Gavalca neposilnilo dôkaznú pozíciu žalobcov, nakoľko ich tvrdenia o porušení ustanovenia § 40 OZ zostali naďalej nepreukázané (non liquet). Naopak, nakoľko JUDr. Gavalec bol poručiťelov advokát, platí predpoklad, že advokát pri zastupovaní svojho klienta zastupoval jeho záujmy, presadzoval a chránil jeho práva, čo v konkrétnom prípade znamená, že vypracoval darovaciu zmluvu v súlade s vôľou klienta a s jej obsahom ho riadne oboznámil. Opak nebol zo strany žalobcov preukázaný (z rozsudku okresného súdu v bode 50.).

22. Zhrnúc uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalobcu 1/ je neprípustné, dovolanie žalobcov 2/ a 3/ je síce v časti prípustné, ale nie je dôvodné, v časti je neprípustné, preto dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ až 3/ ako celok zamietol (§ 448 CSP).

23. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní vznikol úspešnej žalovanej zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná ale v dovolacom konaní bola nečinná, trovy dovolacieho konania si neuplatnila a z obsahu spisu nevyplýva, že by jej trovy dovolacieho konania vznikli, preto v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania žalovanej tak, že jej nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.